

Arkkipiispa Paarma Tammisunnuntaina Vaasassa: Yhteisöllisyys ja keskinäinen kunnioitus veteraaniemme perinnön ydin

Vaasan ja Pohjanmaan alueellisten veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen perinteinen Tammisunnuntain juhla järjestettiin 26.1.2020 Vaasan Kaupungintalossa Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta ry:n huolehtiessa tilaisuuden käytännön järjestelyistä. Kaupungintalon juhlaa edelsi seppeleenlasku Kasarmintorin Perinnemuurille. Järjestöjen 20 lipun lippulinna oli mukana seppeleenlaskussa kunnianosoitukseen järjestettyneenä. Porin prikaati oli asettanut muurille kuuden varusmiehen kunniaavartion tapahtuman ajaksi.

Kaupungintalon pääjuhlan juhlapuhujana oli arkkipiispa Jukka Paarma. Paarma on nykyisin mukana veteraanitoiminnassa, hän on Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja. Paarmaan puheen aiheena oli ”Veteraaniemme perintö voimavarana”. Arkkipiispan sanomaa oli saapunut kuulemaan juhlasalin täyteen yleisö.

Arkkipiispa Paarma lähestyi aiheetta mielenkiintoisella tavalla talvisotavuonna 1940 taotuista rautasormuksista lähtien. Sodan johdosta pulaa oli kaikesta, erityisesti se koettiin rintamalla sotatarvikepulana. Vedottiin kansalaisiin. Olisiko heillä valmiutta luopua kultaesineistä, esimerkiksi sormuksista, niin että kultaa voitaisiin vaihtaa sodassa kipeästi tarvittaviin hankintoihin. Talvisodan ihme toteutui myös tässä keräyksessä, monet kansalaiset luopuivat jopa ainoista arvoesineistään. Sormuksia saatiin kerätyksi noin 315 000 kappaletta. Sen lisäksi keräykseen annettiin 19 100 muuta kultaesinettä. Lahjoitukset sisälsivät yli 1 750 kiloa kultaa. Lahjoittajat saivat tilalle korvikkeiksi halvat rautasormukset.

Arja Rantanen ja kirjoittaja Perinnemuurin seppeleenlaskussa. Porin prikaatin varusmiehet kunniaavartiossa, lippulinna hämmöttää taustalla. Kuva Raimo Latvala

Rautasormuksia jäi sodan aikana vaihtamatta noin 30 000 kappaletta. Historialliset sormukset annettiin vuonna 2006 myyntiin Sotiemme Veteraanit Keräys 2006 -kampanjan hyväksi. Kun alkuperäisiä rautasormuksia jäi keräyskampanjan jälkeenkin vielä vähän varastoon, esittivät veteraanien edustajat viime vuonna, että niitä jaettaisiin tunnustuksena uudelle nuorelle sukupolvelle. Tavoitteena oli siirtää nuorisollemme elävää tietoisuutta sotakupolven roolista ja merkityksestä Suomen itsenäisyydelle. Ei niinkään itse sodasta, vaan nimenomaan yhteisengestä, valmiudesta luopua jostain omastaan, yhteiseksi hyväksi, oman maan vapauden puolesta. Sormusten jakomuotona on Puolustusvoimien uusi palkitsemiskäytäntö. Hyvin suoritetusta palvelusta luovutetaan jokaisen kotiuttamiserän kohdalla kunkin joukko-osaston valitsemalle yhdelle varusmiehelle tunnustuksena rautasormus ja siihen liit-

tyvä kunniakirja. Kun ensimmäiset rautasormukset viime joulukuussa luovutettiin, oli paikalla luovuttajina myös rintamalla sodan kokeneita veteraaneja, eläviä todistuskappaleita sotakupolvesta. Arkkipiispa näki veteraanien perinnön näkökulmasta erittäin arvokkaana, että rautasormusta ei jaeta varusmiehelle, joka on menestynyt parhaiten sotilaallisissa harjoituksissa, vaan sen saa oman yhteisön valitsema paras yhteisöllisyyden ylläpitäjä. Siis se, joka on elämisensä tavalla ja toimimisellaan rakentanut yhteisöä. Palkitaan sotaveteraanien hengessä siitä, ettei veljeä jätetä ja että jokaista kunnioitetaan ja annetaan yhteisössä hänelle kuuluva arvo. Tällä tavalla yhteisöllisyyttä vahvistamalla palkittava on ollut esimerkiksi rauhan rakentaja. Arkkipiispa Paarma tarkasteli puheessaan laajasti myös Suomen historiaa sodan ja rauhan vuoropuheluna. Kansamme historian kulussa on sodilla ollut

merkittävä rooli, historiamme jaksetaankin usein niiden mukaan. Vaikka viimeisen parinsadan vuoden aikaiset kaikki sotamme ovat alkaneet maamme ulkopuolisista syistä, isojen valtioiden valtataisteluista, on pieni maamme joutunut vedetyksi eri tavoin mukaan. Suomelle sotien merkitys avautuu siitä, mikä oli seuraus, mitä rauhanteossa säilytettiin tai saatiin. Usein käsitys siitä on alkanut kypsyä, selvitä, tulla tietoisuuteen vasta myöhemmin, hiljalleen. Kokemus sodan koettelemuksista selviämisestä on aina avannut uuden vaiheen, uudet mahdollisuudet, jotka kansamme on osannut käyttää uuden, entistä ehomman yhteiskunnan tai valtion rakentamiseen.

Arkkipiispa Jukka Paarma päätti puheensa maamme tulevaisuuden voimavaran hahmottamiseen. Siinä veteraaniemme yhteisöllisyyttä painottavalla perinnöllä on keskeinen rooli. Arkkipiispa suoraan lainaten: ”Sotiemme ja veteraani-

nien perinteestä puhuttaessa varjoon jää nykyään liian usein, ehkä itsestään selvänä, se perintö, joka on kaiken sodanjälkeisen kehityksemme pohja. Presidentti J. K. Paasikivi, monissa vaiheissa mukana ollut valtiomies, sanoi siitä astuessaan presidentin virkaan 1946: ”Vapaus ja itsenäisyyden oikeus sekä valtakunnan suvereeninen itsenäisyys ovat kaikista korkeimmat arvot, joita kansamme pitää olemassaolonsa ja menestyksensä välttämättömänä edellytyksenä”. Nämä ajatukset, sanoisinko arvot, isänmaan vapaus ja rauha, jotka takaavat elinmahdollisuuksiemme kehittämisen, on kirjattu myös turvallisuuspolitiikkamme päämääräksi.

Kun me näistä arvoista olemme yhtä mieltä, saattamme rauhassa rakentaa ja kehittää yhteiskuntaamme veteraanien jättämän yhteisöllisyyden ja keskinäisen kunnioittamisen perinteen mukaan. Meillä on siinä voimavara, jonka varassa pieni Suomi kestää ja me-

nestyy myös tulevaisuudessa.”

Tammisunnuntain juhlan ohjelmassa tuli 80 vuoden takainen Talvisota monin tavoin esiin. Pursimies Matti Laihon johtaman Laivaston soittokunnan seitsikon ohjelmisto koostui sekä sotaan liittyvistä että itsenäisyyttämme ja vapauttamme korostavista kappaleista. Airi Roppinen-Lindroos ja Jussi Hietikko esittivät chileläisen Nobel-runoilijan Gabriela Mistralin 1940 kirjoittaman runon ”Suomalainen sankari”, joka on ylistyslaulu suomalaisten Talvisodassa osoittamalle urhoollisuudelle. Chilen valtio käännähti runon vuonna 2017 suomeksi ja antoi sen maan virallisena lahjana 100-vuotista itsenäisyyttään juhlineelle Suomelle. Runon sankari on Talvisodassa sankarikuoleman kokenut Berliinin vuoden 1936 olympialaisten kultamitalimies, luutnantti Gunnar Höckert.

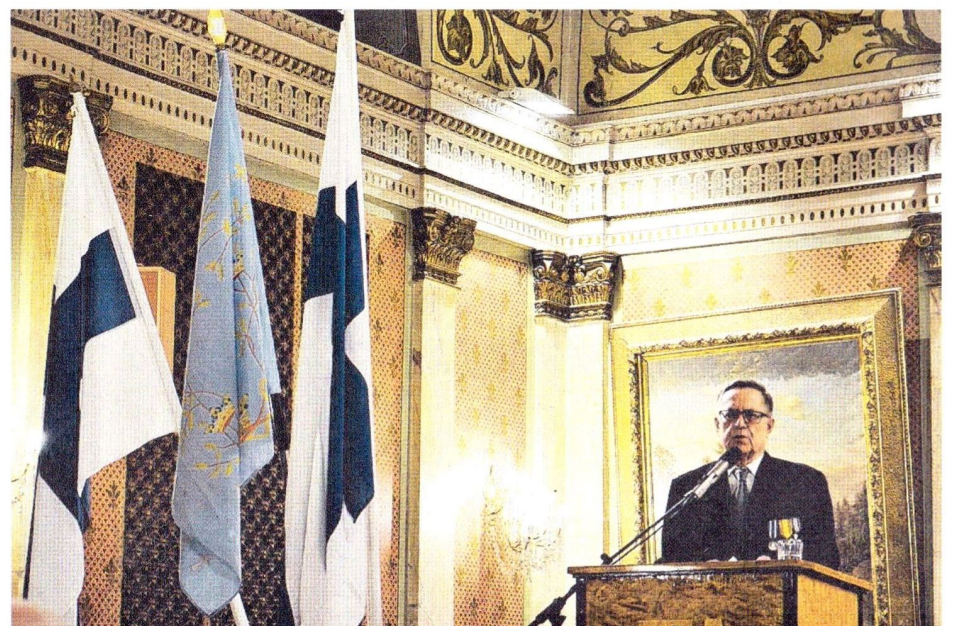
Peruskoulun yläluokkalaisille ja lukioilaisille syksyllä 2019 järjestetyssä ainekirjoituskilpailussa parhaaksi arvioidun aineen kirjoittanut Onkilahden yhtenäiskoulun oppilas Tuomas Ylimäki esitti juhlassa kirjoituksensa ”Puhe sotaveteraanin haudalla”. Nuorukainen esitti erinomaisen kirjoituksensa selkeästi ja tyylikkäästi. Samalla hän osoitti, että nuorten keskuudessa on henkilöitä, jotka ovat valmiit vastaanottamaan ja vaalimaan arkkipiispan luonnehtimaa veteraaniemme perintöä.

Ilkka Virtanen

Österbottens Försvarsgille
– Pohjanmaan Maanpuolustuskilta

Arkkipiispa Paarma sai Kaupungintalon juhlasalin täyttymään ääriään myöten juhlayleisöstä. Kuva Raimo Latvala

Arkkipiispa Jukka Paarma pitämässä juhlapuhettaan veteraaniemme perinnöstä. Kuva Raimo Latvala